

**22
23**
listopada
2017

Instytut Informacji Naukowej
i Bibliotekoznawstwa
Uniwersytetu Wrocławskiego

FUNKCJE BIBLIOTEK

dawniej i dziś

Abstrakty

RADA PROGRAMOWA

DR HAB. PROF. MARIOLA ANTCZAK

Uniwersytet Łódzki

DOC. NATALIA DEMCZUK

Uniwersytet Lwowski

PROF. DR HAB. MARIA JUDA

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

DR HAB. PROF. MAŁGORZATA DERKACZ

Uniwersytet Wrocławski

DR HAB. PROF. MACIEJ MATWIJÓW

Uniwersytet Wrocławski

DR HAB. PROF. RYSZARD NOWICKI

Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

DR HAB. PROF. ANNA TOKARSKA

Uniwersytet Śląski

PROF. DR HAB. ELŻBIETA B. ZYBERT

Uniwersytet Warszawski

ORGANIZATORZY

Kierownik Konferencji:

DR HAB. PROF. BOGUMIŁA STANIÓW

Sekretarz:

DR RENATA PIOTROWSKA

Skarbnik:

DR AGNIESZKA ŁOBOCKA

PROJEKT GRAFICZNY MATERIAŁÓW KONFERENCYJNYCH:

AGATA BAJORSKA

22
listopada
2017

DR HAB. ANNA GRUCA

Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa
Uniwersytet Jagielloński

Biblioteki dla ludu na przełomie XIX i XX wieku a środowiska katolickie

W ostatnich dekadach XIX wieku zaczęły powstawać liczne biblioteki dla ludu, zakładane przez różnego rodzaju towarzystwa oświatowe. W działania te włączały się także środowiska katolickie. W wypowiedziach na temat funkcji i zadań tego rodzaju bibliotek podkreślano, iż powinny one szerzyć oświatę zgodną z wiarą i moralnością katolicką. Zachęcano duchownych do zakładania i prowadzenia bibliotek parafialnych. W czasopismach dla księży zamieszczano porady dotyczące organizacji takich bibliotek, wydawano też stosowne poradniki. Aby ułatwić dobór odpowiednich dla założonych celów oświatowych książek, publikowano katalogi rozumowane, przygotowywane przez księży lub różne gremia katolickie.

22
listopada
2017

DR HAB. MONIKA OLCZAK-KARDAS

Instytut Dziennikarstwa i Informacji
Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach

Czasopisma księgarskie o bibliotekach dwudziestolecia międzywojennego (na wybranych przykładach)

Referat ukazuje obraz bibliotek i ich funkcji na łamach czasopism księgarskich w okresie dwudziestolecia międzywojennego. Analiza podejmowanych zagadnień pozwoli między innymi odpowiedzieć na pytanie czy księgarze doceniali rolę społeczną i kulturalną tych placówek, czy rozpatrywali ich problemy jedynie z perspektywy handlowej. Temat został przedstawiony głównie w oparciu o analizę zawartości „Przeglądu Księgarskiego”. Badaniami objęto wybrane roczniki, dobrane tak, aby zaprezentować problem na przestrzeni całego omawianego okresu. Przeanalizowano kwestie formalne – liczbę tekstów dotyczących bibliotek, miejsce publikacji, formę i objętość. Szczególny nacisk położono na zawartość publikowanych materiałów – podejmowane tematy i sposób ich przedstawienia.

22

listopada

2017

DR HAB. PROF. KRZYSZTOF WALCZAK

Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego w Kaliszu

Skrypt „Prowadzenie biblioteki i konserwacja książki w obozie żołnierskim” jako przykład działalności instrukcyjno-metodycznej polskiego bibliotekarstwa w czasie II wojny światowej

Przedmiotem referatu jest dokument autorstwa późniejszego literata, autora książek i sztuk teatralnych Janusza Teodora Dybowskiego, przygotowany w postaci skryptu na potrzeby polskich żołnierzy internowanych w Szwajcarii i wydany w Genewie w początkach lat czterdziestych dwudziestego wieku. Dokument stanowi interesujący przykład działalności instrukcyjnej, przygotowującej do prowadzenia prac bibliotekarskich w specyficznych warunkach obozu jenieckiego.

22

listopada

2017

DR AGNIESZKA CHAMERA-NOWAK

Wydział Dziennikarstwa, Informacji i Bibliologii
Uniwersytet Warszawski

Problemy bibliotek w latach 50. XX wieku w Polsce w świetle dokumentów Centralnego Urzędu Wydawnictw, Przemysłu Graficznego i Księgarstwa

Po II wojnie światowej biblioteki związków zawodowych powstawały przy wielkich zakładach przemysłowych i takich jak huty, jak i przy niewielkich rolniczych Państwowych Ośrodkach Maszynowych (POM) oraz Państwowych Gospodarstwach Rolnych (PGR). Funkcjonowały również biblioteki, a raczej niewielkie księgozbiory np. Związku Zawodowego Pracowników Państwowych obsługujące pracowników Gminnych (Gromadzkich) Rad Narodowych, Związku Zawodowego Pracowników Handlowych (dla pracowników Gminnych Spółdzielni „Samopomoc Chłopska”), Związku Pracowników Drogowych, czy Leśnych. W aktach Centralnego Urzędu Wydawnictw, Przemysłu Graficznego i Księgarstwa (CUWPGiK) znajdujących się w Archiwum Akt Nowych, zachowały się różnego rodzaju materiały w formie maszynopisu lub rękopisu, na podstawie których można podjąć próbę przedstawienia niektórych problemów tych bibliotek w latach 50 XX wieku. W dokumentach zachowały się informacje o ich sytuacji lokalowej, stanie księgozbiorów, zatrudnieniu personelu bibliotecznego oraz akcjach propagujących czytelnictwo, które były przez nie podejmowane.

22**listopada
2017****DR MIKOŁAJ OCHMAŃSKI****Wydział Dziennikarstwa Informacji i Bibliologii
Uniwersytet Warszawski****Biblioteki i bibliotekarze w opiniach użytkowników wybranych forów internetowych**

Wystąpienie dotyczyć będzie wypowiedzi użytkowników wybranych forów internetowych na temat funkcjonowania i roli bibliotek oraz na temat bibliotekarzy. Pod uwagę wzięte zostaną głównie biblioteki publiczne, a także uczelniane. Analizie zostanie poddana zarówno treść serwisów dedykowanych sprawom książek/literatury, na których opinie wymieniają zdeklarowani miłośnicy czytania, jak i popularnych forów ogólnych. Nie będą natomiast brane pod uwagę serwisy zawodowe, miejsca dyskusji środowiska bibliotekarskiego.

Celem referatu będzie określenie obrazu bibliotek i bibliotekarzy w oczach internautów. Materiał wydaje się tym ciekawszy, że użytkownicy Internetu stanowią ponad 2/3 ludności Polski i w związku z tym opinie wyrażane w dyskusjach w Internecie mogą być traktowane jako miarodajne dla dużej części populacji, ale także ze względu na często nieskrępowane, a nawet agresywne wyrażanie opinii przez anonimowych dyskutantów na forach internetowych (np. czy w odniesieniu do bibliotek i bibliotekarzy znajduje zastosowanie „reductio ad hitlerum”, jak bardzo w rozmowach nt. bibliotek obecne jest zjawisko hejtu).

22**listopada
2017****MGR BARBARA MORAWIEC****Biblioteka Narodowa****OMNIS - przyszłość e-usług bibliotecznych**

Biblioteka Narodowa realizuje projekt „E-usługa OMNIS”. W jego ramach zostaną uruchomione cztery odrębne i zintegrowane e-usługi. Główną usługą będzie Zintegrowana wyszukiwarka OMNIS, która zapewni integrację z zasobami prezentowanymi w ramach innych e-usług tj. Repozytorium wydawnicze e-ISBN, Polona w Chmurze dla bibliotek oraz Polona w Chmurze dla naukowców. OMNIS został przygotowany z uwzględnieniem projektowania zorientowanego na użytkownika co zapewni dostęp z jednego miejsca do zasobów piśmiennictwa polskiego i aktualnych informacji z rynku wydawniczego. Ponadto OMNIS będzie rozwiązaniem zgodnym z oczekiwaniami wszystkich typów bibliotek. W referacie zostaną przedstawione założenia ogólnopolskiego systemu informatycznego OMNIS oraz analiza korzyści społecznych i ekonomicznych dla beneficjentów projektu „E-usługa OMNIS”.

22

listopada

2017

MGR KINGA ZOFIA BRZozowska

Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa
Uniwersytet Wrocławski

Średniowieczna książka rękopiśmienna w zbiorach krakowskich bibliotek naukowych i kościelnych. Analiza bibliologiczna zasobu

W zbiorach krakowskich bibliotek naukowych i kościelnych znajduje się – druga pod względem wielkości – kolekcja średniowiecznych ksiąg rękopiśmiennych w Polsce. Liczące niemal 2 tysiące jednostek zbiory, dotychczas nie doczekały się analizy bibliologicznej, która ujawniłaby strukturę zasobu oraz próbowała oszacować liczebność książek znajdujących się wśród zbiorów medialnych.

Prezentowany referat jest próbą przedstawienia wyników analiz bibliologicznych prowadzonych w zbiorach krakowskich bibliotek naukowych i kościelnych. Uzyskane wyniki kwerend bibliotecznych, studium materiałów źródłowych oraz wywiadów z pracownikami zbiorów specjalnych, doprowadziły do rewizji dotychczas powziętych ustaleń dotyczących struktury zbiorów średniowiecznych w Krakowie – zaskakującymi okazały się zwłaszcza stan opracowania zbiorów oraz liczebność ksiąg.

Wystąpienie jest próbą zapoznania Słuchaczy z analizą bibliologiczną krakowskiej kolekcji, powstałą w oparciu o najnowsze wyniki badań prowadzonych we wszystkich księżnicach, które ujawniły, iż posiadają w swych zasobach księgi średniowieczne. Analiza zawiera stan opracowania zbiorów, uaktualnione dane ilościowe, nieodnotowane dotychczas zmiany jakie zachodziły w kolekcjach, informacje dotyczące skali digitalizacji zbiorów oraz sposób rozpowszechniania wiedzy na ich temat. Próbie szczegółowego omówienia zostaną poddane wybrane kolekcje; za egzemplifikację posłużą, m.in. zbiory Biblioteki Jagiellońskiej, Archiwum i Biblioteki Krakowskiej Kapituły Katedralnej, Biblioteki Fundacji Książąt Czartoryskich oraz Biblioteki Narodowej PAU i PAN.

Celem referatu jest próba przedstawienia Słuchaczom aktualnego stanu wiedzy na temat książki średniowiecznej w zbiorach krakowskich, a także omówienie wyzwań jakie pojawiły się podczas analizy bibliologicznej krakowskiej kolekcji ksiąg medialnych.

22

listopada

2017

DR AGNIESZKA ŁUSZPAK

Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa
Uniwersytet Wrocławski

Obraz powojennego bibliotekarstwa w Czechosłowacji na łamach czasopism fachowych

Materiały zamieszczane w czasopismach fachowych ukazują interesujący obraz życia zawodowego bibliotekarzy. Jakże zbiory gromadzić? Jakie lektury polecać czytelnikom? Jak wyposażyć lokal biblioteczny? Jak zorganizować pracę w bibliotece? Na ile w codziennej pracy bibliotecznej uwzględniać aktualne trendy polityczne? Na te i inne pytania pracownicy księżnic, zwłaszcza publicznych, w okresie powojennym mogli znaleźć odpowiedź na łamach czasopism bibliotekarskich - „Knihovny” czy „Lidovej knihovny”.

22
listopada
2017

MGR ALEKSANDRA WIĘK

Biblioteka Główna Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie

Działalność kulturotwórcza w bibliotece akademickiej: z doświadczeń Biblioteki Główniej Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie

Działalność kulturotwórcza umiejętnie prowadzona przez bibliotekę akademicką przyczynia się do tworzenia jej pozytywnego wizerunku jako instytucji otwartej, przyjaznej i szerzącej wartości kulturowe, co niewątpliwie procentuje także zwiększoną liczbą jej aktywnych użytkowników.

W artykule przybliżone zostaną różne formy szeroko pojętego upowszechniania kultury stosowane w Bibliotece Główniej Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie m. in. poprzez media społecznościowe (blog biblioteczny, facebook), naukowo-kulturalne imprezy cykliczne (Noc w Bibliotece, Noc Naukowców), rozwijanie kultury informacyjnej, aktywne uczestnictwo w programie Erasmus+, wystawy, konkursy i gry biblioteczne.

Podkreślone zostanie znaczenie popularyzacji i promocji kultury wśród użytkowników współczesnej biblioteki akademickiej – jako jednej z jej znaczących funkcji, przyczyniającej się do pozytywnego odbioru instytucji wśród społeczności akademickiej i lokalnej.

22
listopada
2017

DR PAWEŁ BERNACKI

Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa
Uniwersytet Wrocławski

Żywe biblioteki – literacki topos i współczesna praktyka

Ludzie-księgi i żywe biblioteki to niezwykle nośne toposy literackie, które pojawiają się na kartach zarówno literatury pięknej (451 stopni Farenheita R. Bradbury'ego, Biblioteka Babel J.L. Borgersa), jak popularnej (Miasto Śniących Książek W. Moersa). W ostatnim czasie ten – wydawałoby się wyłącznie pisarski koncept – jest przenoszony do rzeczywistości. W coraz większej liczbie miast, w tym we Wrocławiu, działają tak zwane żywe biblioteki. Celem niniejszego referatu jest omówienie historii, idei oraz zasad funkcjonowania tej oryginalnej instytucji i skonfrontowania jej z literackimi pierwowzorami.

22
listopada
2017

MGR MONIKA WACHOWICZ

Katedra Informatologii i Bibliologii

Uniwersytet Łódzki

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im T. Kotarbińskiego w Łodzi

Funkcje i zadania bibliotek pedagogicznych w XXI w. na przykładzie Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Łodzi

Ze względu na swoje zadania i funkcje biblioteki pedagogiczne stanowią niezwykle istotny punkt na bibliotecznej mapie naszego kraju. Zatrudnieni w nich nauczyciele bibliotekarze pełnią szczególną rolę w systemie wspomaganie szkół i placówek oświatowych w realizacji zadań dydaktycznych, opiekuńczych i wychowawczych, a w szczególności we wspomaganie nauczycieli w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnych. Autorka postanowiła przedstawić swoje rozważania na temat zadań i funkcji biblioteki pedagogicznej w XXI w. z poszanowaniem ich historycznych uwarunkowań oraz osobistych doświadczeń w tym zakresie na przykładzie Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Łodzi

22
listopada
2017

MGR LESZEK ŚNIEŻKO

Biblioteka Uniwersytecka w Warszawie

Nowe zadania katalogów centralnych – Katalog NUKAT po 15-tu latach istnienia

Funkcjonujący już od 15-tu lat Katalog NUKAT powstawał jako instytucja, której głównym zadaniem miało być usprawnienie procesu katalogowania poprzez zapewnienie bibliotekom dostępu do wysokiej jakości danych bibliograficznych i wzorcowych. Obecnie ten punkt widzenia nie wystarcza już, aby w pełni przedstawić rolę, jaką mają odgrywać katalogi centralne w tworzeniu infrastruktury informacyjnej. Katalog NUKAT nie powinien być już postrzegany wyłącznie jako źródło opisów bibliograficznych, które można skopiować do lokalnego katalogu, lecz przede wszystkim jako źródło centralnej informacji o zasobach polskich bibliotek naukowych, które może stanowić podstawę tworzenia usług takich jak np. wypożyczenia międzybiblioteczne. Należy również dążyć do tego, aby dane zawarte w katalogu centralnym nie były wykorzystywane wyłącznie przez środowisko bibliotekarskie, lecz aby stały się częścią szerszej infrastruktury informacyjnej, wspierając proces docierania do informacji o zasobach gromadzonych również przez inne instytucje kultury. Czy po 15-tu latach istnienia katalog NUKAT jest gotowy na podjęcie tych wyzwań? W mojej prezentacji spróbuję wskazać odpowiedź na to pytanie.

22
listopada
2017

MGR BERNADETA GAĞULSKA

Biblioteka Główna Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie

Gromadzenie kolekcji czasopism w bibliotece akademickiej - współczesne wyzwania

Polityka gromadzenia zbiorów w bibliotekach uczelnianych uwarunkowana jest wieloma czynnikami. Z jednej strony przy zakupach materiałów bibliotecznych obowiązuje ustawa Prawo zamówień publicznych, która podlega ciągłym aktualizacjom. Z drugiej strony od lat obserwujemy systematyczne uszczuplanie budżetu na zakup księgozbiorów. Zmieniające się przepisy i surowe reguły oszczędnościowe przy zakupach książek, czasopism i baz danych wymagają od bibliotekarzy reagowania na zmieniające się otoczenie. Konieczne jest zbudowanie dobrych relacji z władzami uczelni i społecznością akademicką, zorientowanie się na potrzeby pracowników, studentów, odpowiadanie na ich zapotrzebowania w dziedzinie literatury. Szansą dla bibliotek w skutecznym pozyskiwaniu zasobów bibliotecznych może być otwartość na relacje z wydawcami, księgarzami, kolporterami, a także współpraca z innymi bibliotekami. W artykule omówiono wpływ wybranych elementów otoczenia bliższego i dalszego na tworzenie kolekcji czasopism w bibliotekach akademickich. Na przykładzie Biblioteki Głównej Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie przedstawiono doświadczenia w zakresie polityki gromadzenia wydawnictw ciągłych. Zwrócono szczególną uwagę na uwarunkowania prawne i ekonomiczne działalności zakupowej bibliotek, a także na współpracę z wieloma elementami środowiska w zakresie tworzenia kolekcji czasopism.

22
listopada
2017

DR BOGDAN HOJDIS

Instytut Filologii Polskiej
Uniwersytet Adama Mickiewicza

Informatyzacja oraz rozwój usług elektronicznych w Bibliotece Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk – szanse i zagrożenia

Powstała w 1857 roku Biblioteka Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk od 1971 roku ma status biblioteki naukowej. Stosunkowo niewielka księżnica (ok. 300 tysięcy woluminów, 25 pracowników) była jedną z pierwszych placówek w Poznaniu, w której można było już w latach osiemdziesiątych wprowadzić stacjonarny system elektronicznej ewidencji wypożyczeń. W latach dziewięćdziesiątych skala prac oraz nakładów finansowych koniecznych do zaprojektowania i wdrożenia sieciowych usług – przerosły jednak możliwości biblioteki, mimo że pozostała ona wówczas w strukturach Polskiej Akademii Nauk. Biblioteka przystąpiła wtedy do Poznańskiej Fundacji Bibliotek Naukowych, dzięki czemu do dziś może korzystać z systemu Horizon oraz Wielkopolskiej Biblioteki Cyfrowej. Dalszy rozwój usług elektronicznych na początku bieżącego stulecia, w tym serwisów współmiernych z Web. 2.0, jest nie tylko kwestią nakładów, ale również wyborem modelu działania. Jeśli stałym trendem jest digitalizacja zbiorów i powiększanie liczby użytkowników online, to czy mała biblioteka, działająca poza jednostką naukową, stanie się w niedalekiej przyszłości głównie biblioteką internetową?

22

listopada

2017

MGR KATARZYNA ŻYREK

Biblioteka Wydziału Fizyki, Astronomii i Informatyki Stosowanej
Uniwersytet Jagielloński

Postrzeganie zawodu bibliotekarza, czyli kilka słów o stereotypach

Stereotypy funkcjonują w świadomości społecznej od lat i stanowią ciekawy temat badań naukowych. Są to powszechnie przyjęte, pozytywne lub negatywne wyobrażenia dotyczące pewnych zjawisk, zawodów, ludzi oraz instytucji. Zazwyczaj mijają się one z rzeczywistością, ale obiegowe opinie są bardzo trudne do złagodzenia, a ich całkowite usunięcie jest praktycznie niemożliwe. W czasie wystąpienia zaprezentuję zasady tworzenia się stereotypów oraz warunki ich utrwalenia. Następnie pokażę konkretne stereotypy związane z bibliotekami i bibliotekarzami, omówię również powody ich powstawania. Na podstawie ankiety przeprowadzonej wśród użytkowników Biblioteki Wydziału Fizyki, Astronomii i Informatyki Stosowanej Uniwersytetu Jagiellońskiego, przedstawię stereotypy dotyczące biblioteki oraz bibliotekarzy najczęściej funkcjonujące w świadomości naszych czytelników. Na końcu mojego wystąpienia zaprezentuję możliwe rozwiązania, które mają wpływ na zmianę postrzegania zawodu, a co za tym idzie na częściową eliminację negatywnych stereotypów.

22

listopada

2017

MGR TERESA SKIBICKA

Biblioteka Główna Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego
im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich w Bydgoszczy

Jeszcze o wizerunku biblioteki i bibliotekarza z perspektywy różnych popularnych mediów

Biblioteki i zawód bibliotekarza znalazły się w gronie tych miejsc i profesji, które w minionych latach przeszły ogromną metamorfozę. Ten niezaprzeczalny fakt skłonił przedstawicieli środowiska bibliotekarskiego do zastanowienia się nad społecznym odbiorem tej przemiany. W artykule przedstawiono podsumowanie dyskusji na tematy wizerunku bibliotekarza, toczącej się przez lata na konferencjach, łamach branżowych czasopism i w książkach. Sformułowane wnioski skonfrontowano z dzisiejszym stereotypem zawodu bibliotekarskiego. Aktualny obraz bibliotekarskiej profesji przygotowano w oparciu o różnorodne, zebrane w sposób losowy materiały publikowane w popularnych mediach. Starano się odpowiedzieć na pytanie, czy za prawdziwym wizerunkiem wykształconego, posługującego się biegle nowoczesną technologią informacyjną bibliotekarza poszedł w parze jego odbiór społeczny.

22
listopada
2017

MGR JAGODA NOWAK

Biblioteka Jagiellońska

Jedna instytucja. wiele pokoleń i perspektyw – bibliotekarz i biblioteka dawniej i dziś

Jaka jest biblioteka każdy widzi, ale czy na pewno zdaje sobie sprawę z tego jakie zadania wchodziły oraz wchodzi obecnie w zakres obowiązków stereotypowego bibliotekarza? Przypuścić można, że nawet dla młodych i aktywnych bibliotekarzy wspomnienia bardziej doświadczonych koleżanek i kolegów jawić się mogą jako baśń tysiąca i jednej nocy. Mając na uwadze tę dychotomię podejmę próbę zaprezentowania obowiązków i warunków pracy bibliotekarzy od drugiej połowy XX wieku do chwili obecnej. Bazując na wywiadach przeprowadzonych z bibliotekarzami zarówno biblioteki akademickiej (Biblioteka Jagiellońska) jak i wojewódzkiej (Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Krakowie) omówię podstawowe zmiany jakie nastąpiły w zawodzie. Porównam dawny oraz obecny warsztat pracy bibliotekarza, zakres obowiązków oraz możliwości jakie mają wpływ na pracę w bibliotece. Celem wystąpienia jest pokazanie procesu ewolucji zawodu bibliotekarza, ze szczególnym uwzględnieniem zmian, które zaszły w obszarze narzędzi pracy, sposobu wykonywanych zadań (np. podczas realizacji kwerend) ze szczególnym uwzględnieniem oczekiwań czytelników. Postaram się również udokumentować swoje wystąpienie i dzięki fotoreportażowi unaocznić niektóre zmiany.

22
listopada
2017

MGR MAGDALENA PAUL

Wydział Dziennikarstwa Informacji i Bibliologii
Uniwersytet Warszawski

Wpływ społeczny bibliotek publicznych – wyniki badań jakościowych i ilościowych

Biblioteki – od momentu powstania – pełniły istotne role społeczne. Przede wszystkim gromadziły i udostępniały źródła, służące edukacji i rozwojowi wiedzy. Były miejscem indywidualnej pracy twórczej, jak również dyskusji i wymiany myśli. Sprzyjały działalności kulturalnej. Jako instytucje kultury, udostępniając dotychczasowy dorobek myśli ludzkiej, stwarzały warunki rozwoju zarówno indywidualnego, jak i społecznego. Współczesne biblioteki, niezależnie od typu, pełnią te same role, choć przekształcone pod wpływem kultury i technologii.

Wpływ bibliotek publicznych w aspekcie edukacyjnym i kulturalnym jest nie do przecenienia. Ich oddziaływanie w perspektywie społecznej i ekonomicznej jest natomiast warte poznania i opisanie. Wpływ, rozumiany jako wieloaspektowe, ogólne lub sieciowe (tj. mające znaczenie także dla innych aktorów społecznych) efekty wprowadzonego rozwiązania, jest pojęciem szerokim i obejmuje zarówno zakładane, jak i nieplanowane efekty działalności, projektów, usług. W badaniach przyjmę definicję wpływu jako każdej zmiany wynikającej z poszczególnych działań bibliotek lub ich usług i działalności jako organizacji, zawierającej zakładane lub niezakładane, negatywne, jak i pozytywne, długo- i krótkoterminowe efekty.

W referacie przedstawię wyniki ilościowe i jakościowe badania dotyczącego wpływu społecznego bibliotek publicznych, rozumianego jako wpływ w obszarach: życia społecznego, w tym włączenia społecznego i wzmacniania więzi społecznych, dostępu do informacji i edukacji, rozwoju społeczności. Badanie przeprowadzone zostało w roku 2017 w bibliotekach dzielnicowych Warszawy oraz w bibliotekach na terenie województwa mazowieckiego. Skupię się na kategoriach efektów odczuwanych przez użytkowników w związku z korzystaniem z bibliotek oraz zależności między modelami korzystania z bibliotek a odczuwanymi korzyściami.

22
listopada
2017

DR PIOTR DOBROWOLSKI

Centralna Biblioteka Wojskowa im. Marszałka Józefa Piłsudskiego

Funkcje i zadania bibliotek wojskowych

W prezentowanym wystąpieniu autor zamierza przedstawić funkcje i zadania dawnych polskich bibliotek wojskowych oraz bibliotek funkcjonujących w strukturach Wojska Polskiego w latach 1918-1939. Szczególnie uwypuklona ma być funkcja bibliotek wojskowych jako instytucji kultury i oświaty wojskowej. Zaprezentowane zostaną metody oddziaływania wychowawczego na czytelników oraz zadania bibliotek wojskowych po przeprowadzonej reformie w 1937 roku.

22
listopada
2017

MGR KAROLINA PAĆKO

MGR KATARZYNA STĘPNIAK

Centralna Biblioteka Wojskowa im. Marszałka Józefa Piłsudskiego

Różnorodność zbiorów Centralnej Biblioteki Wojskowej im. Marszałka Józefa Piłsudskiego – sposoby ich wykorzystywania i promowania

Artykuł przedstawia różnorodność i bogactwo zbiorów przechowywanych w Centralnej Bibliotece Wojskowej im. Marszałka Józefa Piłsudskiego ze szczególnym uwzględnieniem zbiorów specjalnych. Omawia najciekawsze, najcenniejsze i najstarsze ze zbiorów liczącej niemal 100 lat Biblioteki. W artykule zwrócono uwagę na bogactwo informacyjne i promocyjne wynikające z różnorodności zbiorów przechowywanych w CBW. Główna Książnica Wojska Polskiego, wychodząc na przeciw oczekiwaniom użytkowników stała się ośrodkiem kultury, czego przejawem są organizowane liczne przedsięwzięcia o charakterze naukowym, kulturalnym, edukacyjnym. Istotne znaczenie dla promocji zbiorów, jak i samej instytucji ma współpraca przy realizacji filmów dokumentalnych, która z kolei przyczynia się do krzewienia wiedzy o dziejach oręża polskiego. Promocja samej Biblioteki, jak i jej bogatych zbiorów odbywa się także poprzez organizację wystaw, konferencji, spotkań z kombatanami. Główna Książnica Wojska Polskiego nie zamyka się w swoich murach, ale wychodzi do społeczeństwa, aktywnie uczestnicząc nie tylko w targach książki, targach dziedzictwa, ale również w imprezach proobronnych (air show, Pro Defense) czy piknikach militarnych, prezentując swoje wydawnictwa, wystawy planszowe, reprintsy ze zbiorów.

22

listopada
2017

MGR JERZY KUNIKOWSKI

Krajowe Centrum Dystrybucji Publikacji NATO STO
Centralna Biblioteka Wojskowa

Centralna Biblioteka Wojskowa jako Krajowe Centrum Dystrybucji Publikacji Naukowych

Polska jako kraj członkowski NATO oraz UE jest zaangażowana w projekty Europejskiej Agencji Obrony oraz natowskiej organizacji ds. badań i technologii - NATO STO [Science and Technology Organization].

W ramach struktur NATO STO funkcjonuje Knowledge and Information Management Committee (NATO STO KIMC). Prace Komitetu odnoszą się do szeroko pojętej informacji naukowej i dotyczą problematyki dystrybucji publikacji naukowych, standardów bibliograficznych i metadanych, tworzenia publikacji elektronicznych, tworzenia platformy cyfrowej służącej do publikowania materiałów NATO STO oraz komunikacji członków organizacji.

Zgodnie z decyzją Ministra Obrony Narodowej w sprawie koordynacji, planowania i realizacji badań naukowych w resorcie obrony narodowej w pracach KIMC bierze udział przedstawiciel Centralnej Biblioteki Wojskowej. Działalność CBW w KIMC stała się impulsem do podjęcia przez bibliotekę roli Krajowego Centrum Dystrybucji Publikacji Naukowych – odpowiedzialnego w resorcie Obrony Narodowej za stworzenie mechanizmów dostępu do materiałów naukowych powstających w obszarze bezpieczeństwa i obronności.

22

listopada
2017

MGR WOJCIECH KULIŃSKI

Centralna Biblioteka Wojskowa im. Marszałka Józefa Piłsudskiego

Centralna Biblioteka Wojskowa jako koproducent telewizyjnych filmów dokumentalnych

Jednym z zadań Centralnej Biblioteki Wojskowej jest upowszechnianie zgromadzonych zbiorów i opartej na nich wiedzy oraz propagowanie historii i tradycji oręża polskiego. Szukając nowych możliwości prezentacji tych zasobów szerszej publiczności podjęto współpracę z twórcami telewizyjnych filmów dokumentalnych. W wystąpieniu zostaną zaprezentowane założenia projektu, efekty jakie zostały już osiągnięte oraz cele na przyszłość. Przedstawione zostaną również wnioski płynące z kilkuletniej współpracy Biblioteki z twórcami, producentami oraz stacjami telewizyjnymi.

23
listopada
2017

MGR AGNIESZKA ROGALIŃSKA

Biblioteka Główna Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

Zmiany w realizacji zadań Biblioteki Głównej Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu w okresie 70 lat jej istnienia

Referat ukazuje zmiany zachodzące w funkcjonowaniu Biblioteki Głównej Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu w okresie 70 lat jej istnienia. Do najważniejszych zadań biblioteki akademickiej należą: organizacja warsztatu bibliograficznego i informacyjnego, dydaktyka, prowadzenie badań naukowych. Na podstawie publikacji pracowników biblioteki przeanalizowano realizację poszczególnych zadań w 4 różnych okresach rozwoju placówki: 1. początek tworzenia biblioteki (1947-1964), 2. rozwój usług informacyjnych (1965-1989), 3. komputeryzacja biblioteki (1990-2005), 4. przygotowania, przeprowadzka i pierwsze lata pracy w nowym budynku (2006-2016). Zadania się nie zmieniły, modyfikacji natomiast uległy sposoby i narzędzia ich realizacji. Wpływ na to miały m. in. następujące czynniki: warunki lokalowe, zmiany w programach studiów, transformacja gospodarki, komputeryzacja, rozwój technologii informatycznych, zapotrzebowanie ze strony użytkowników, aktywność bibliotekarzy. Wraz z powstaniem nowego gmachu Biblioteki wzrosła jej rola jako „trzeciego miejsca”, sprzyjającego zacieśnieniu więzi między biblioteką a użytkownikiem.

23
listopada
2017

MGR EWA HETMAN

Biblioteka Politechniki Lubelskiej

Zmieniająca się rola biblioteki w dokumentowaniu dorobku naukowego pracowników Politechniki Lubelskiej

W referacie przedstawiono nowe funkcje i zadania realizowane przez Bibliotekę Politechniki Lubelskiej w kontekście oceny parametrycznej uczelni. Biblioteka akademicka była i nadal jest ważnym miejscem dla środowisk naukowych szkół wyższych. Nadrzędnym celem jej działania jest wspieranie procesu naukowo-badawczego poprzez dokumentowanie dorobku piśmienniczego pracowników uczelni. Tworzenie bibliograficznych spisów publikacji w formie elektronicznych baz danych służy nie tylko rejestrowaniu literatury naukowej, lecz także upowszechnianiu informacji o niej oraz upublicznianiu wyników badań naukowych. Bibliograficzna baza danych wyposażona dodatkowo w narzędzia niezbędne do analizy cytowań zyskuje na znaczeniu. Wzbogacona o nowe wskaźniki bibliometryczne (wskaźniki oceny czasopism, cytowania np. wg bazy Web of Science) pozwala na wspomaganie systemu oceny jednostek naukowych dokonywanej przez MNiSW. W referacie opisano istotną rolę Ośrodka Informacji Naukowo-Technicznej jako głównego koordynatora w zakresie dokumentacji i informacji z uwzględnieniem oceny parametrycznej uczelni (2013-2016).

23

listopada
2017

DR DOROTA GRABOWSKA

Wydział Dziennikarstwa, Informacji i Bibliologii
Uniwersytet Warszawski

Zmieniające się zadania nauczycieli bibliotekarzy w świetle programów i podstaw programowych

Celem wystąpienia będzie ukazanie zmieniających się zadań, które stawiane są przed nauczycielami bibliotekarzami. Przeanalizowane zostaną programy: podstaw nauczania, przysposobienia czytelniczego, ścieżek edukacyjnych i podstawy programowe, które pozwolą pokazać jakie treści powinny być przekazywane uczniom przez nauczycieli bibliotekarzy, jakie powinny być kształtowane umiejętności i postawy. Analizie zostaną poddane również wytyczne międzynarodowe. Nauczyciele bibliotekarze wspierają realizację programów nauczania w danej szkole i stawiane przed nimi zadania zmieniają się wraz ze zmianami w podstawach programowych. Ważne współcześnie jest kształtowanie motywacji czytelniczych, ale także kompetencji informacyjnych.

23

listopada
2017

DR MARTA DEŃCA

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy pn. „Centrum Autyzmu i Całościowych Zaburzeń Rozwojowych” w Krakowie

Funkcje biblioteki szkolnej w kontekście pracy z czytelnikami z niesprawnością czytelniczą

Biblioteka jest miejscem specyficznym – z jednej strony ukierunkowanym na realizowanie edukacji czytelniczej i medialnej uczniów, kształtowanie i rozwijanie ich kompetencji i zainteresowań czytelniczych, a z drugiej – stanowiącym część systemu edukacji, służącym realizacji programów nauczania. Realizuje cele edukacyjne, dydaktyczne, informacyjne, wychowawcze, a także terapeutyczne, zwłaszcza w odniesieniu do uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Jest to grupa użytkowników bardzo zróżnicowana ze względu na fizyczny lub intelektualny bądź społeczny aspekt dysfunkcji występujących u tych osób. Dysfunkcje te decydują o zróżnicowanych możliwościach i ograniczeniach w dostępie do piśmiennictwa, określając w ten sposób stopień ich niesprawności czytelniczej.

Biblioteka szkolna ma szansę stać się miejscem przełamywania bariery istniejącej pomiędzy uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi a słowem drukowanym, miejscem, w którym będą oni mogli rozwijać swoje kompetencje i zainteresowania czytelnicze oraz umiejętności korzystania z rozmaitych źródeł informacji.

Celem autorki referatu jest wskazanie, jakie funkcje pełni biblioteka szkolna w odniesieniu do uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi oraz, jakie działania mogą podejmować nauczyciele bibliotekarze w ramach szeroko pojętej pracy z tą szczególną grupą czytelników.

23

listopada
2017

DR RAFAŁ WERSZLER

Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa
Uniwersytet Wrocławski

373 lata pionowego układania wolnych książek na półkach dolnośląskich bibliotek

Referat przedstawia retrospekcję wielkiej transformacji, która nastąpiła w przestrzeniach gromadzenia i udostępniania księgozbiorów. Zmiany te rozpoczęły się w czasach reformacji, której rocznicę 500 lecia obchodzimy w 2017 roku. Ukazano szkieletowo wcześniejsze aranżacje armarium i librarium, gdzie zasadą było układanie książek płasko. Od 1644 roku we Wrocławiu i na Śląsku wprowadzono nowy wzór repozytorium. Referat pokazuje proces rozwoju ewangelickiej myśli aranżacji wnętrza repozytorium i wpływ tego wzorca na XVIII wieczne katolickie biblioteki galeriowe, następnie na XIX wieczne żeliwne konstrukcje gmachów bibliotecznych, aż po XX wieczne biblioteki regałowe. Od 373 lat praktykowany jest pionowy sposób gromadzenia książek uwolnionych od specjalnych zabezpieczeń.

23

listopada
2017

DR ANDRZEJ BUCK

Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. C. Norwida
w Zielonej Górze

Wartości dodane we współczesnej bibliotece. Ewolucja przestrzeni, nowe budynki i lokale biblioteczne. Wizja działania

Dzisiejsze biblioteki organizowane są jako multimedialne centra wiedzy, kultury i informacji. Po prostu zmieniają się sięgając do wzorów europejskich, najczęściej do skandynawskich. Multimedialne centrum wiedzy, kultury i informacji w postaci Mediateki, ta idea pojawiła się po raz pierwszy w Polsce we Wrocławiu. Następnie powstało ich w Polsce kilka: m.in.: Olsztyn (Planeta 11), Warszawa: (Start-Meta), Gdańsk (Manhatan), Zielona Góra (Góra Mediów, Szklana Pułapka), Sopot (Sopoteka), Rumia (Stacja Kultury). Pierwsze dwie sfinansowano ze środków Fundacji Bertelsmanna.

Zgodnie z tezą prof. Jacka Wojciechowskiego dzieje się tak, gdyż „Trwanie w bierności to autodestrukcja”. Oprócz podstawowych funkcji biblioteki zaczynają realizować model biblioteki otwartej, hybrydowej. Nieobca jest też im funkcja „biblioteki jako trzeciego miejsca” sformułowana przez Raya Oldenburga. Bibliotekarze muszą zadawać sobie pytanie: Jaka biblioteka? Ustawa o bibliotekach, wytyczne IFLA, manifest UNESCO, Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich i teoretycy zdecydowanie twierdzą: biblioteka otwarta! W nowoczesnej bibliotece organizacja przestrzeni bibliotecznej to podstawowa zasada kultury organizacyjnej. Zmiany wyglądu biblioteki oraz jej aranżacji wewnętrznej powinny następować w kontekście zmieniających się pełnionych funkcji i oczekiwań ze strony użytkowników. Demokratyzacja dostępu do wiedzy i informacji, służebność bibliotek wobec klienta coraz częściej znajduje swój wyraz w zmianie ich wyglądu. Dlatego tak ważne są dzisiaj w bibliotekach zmiany estetyczne, technologiczne i upowszechnieniowe. Biblioteka musi być mocno osadzona w regionie, w miejscu, w którym ma swoją siedzibę. Jak przebiegają te zmiany i jak wygląda kultura organizacyjna dzisiejszych bibliotek?

23
listopada
2017

DR INŻ. ARCH. EWA SZCZEPANKIEWICZ

Laboratorium Metod Digitalizacji i Multimediów

Centrum Wiedzy i Informacji Naukowo-Technicznej

Politechnika Wrocławska

Wpływ nowoczesnych technologii na funkcje i aranżacje pomieszczeń bibliotek w celu poprawy ich dostosowania do potrzeb osób niesamodzielnych

Rozwój technologiczny pozytywnie wpływa na społeczną integrację osób niepełnosprawnych i zwiększa ich zainteresowanie spędzaniem czasu poza domem. To obliuguje architektów do zmiany sposobu projektowania, ze szczególnym uwzględnieniem obiektów użyteczności publicznej, tak by przeciwdziałać wykluczeniu. Wrażliwość społeczna, aktywność i doświadczenie projektantów kształtuje przestrzeń i wnętrza, a w efekcie decyduje o dostępności świadczonych w nich usług. Konieczność sprostania potrzebom różnych potencjalnych użytkowników doprowadziło do opracowania zasad „projektowania uniwersalnego”. Oznacza ono tworzenie „elastycznych przestrzeni”, które gwarantują łatwą adaptację do nowych wymogów.

Nowoczesne biblioteki to dziś nie tylko miejsca wypożyczania i przechowywania książek, ale również punkty dostępu do informacji oraz miejsca spotkań, łączące społeczność naukowe lub lokalne. Wraz ze zmieniającym się światem, którego nieodłącznym elementem stała się nowoczesna technologia, inny kształt przybrały potrzeby i oczekiwania współczesnych czytelników. Większość informacji obecnie jest kodowanych w systemach. Determinuje to zmianę metod pracy bibliotekarzy i implikuje konieczność poszerzenia ich kompetencji w zakresie obsługi urządzeń cyfrowych i platform informacyjnych, które ułatwiają dostęp do wiedzy osobom niesamodzielnym. Ponadto w widoczny sposób rośnie zapotrzebowanie na dodatkowe usługi związane z integracją społeczną. Organizacja spotkań, odczytów, spektakli, szkoleń i innych zajęć rozwijających indywidualne kompetencje klientów to nowe funkcje pojawiające się dziś w bibliotekach. Dają one możliwości atrakcyjnego spędzania czasu, ale jednocześnie zmieniają tradycyjny obraz bibliotekarzy i wymagają od nich profesjonalizmu w nowych dziedzinach. Transformacje funkcjonalne znajdują silne odzwierciedlenie w aranżacji wnętrza obiektów. Istotnym aspektem praktycznym jest tu przede wszystkim powszechna obecnie likwidacja barier architektonicznych oraz wprowadzanie udogodnień kierowanych do osób dysfunkcyjnych, które jednocześnie będą ułatwieniem także dla pozostałych czytelników. Czytelne schematy komunikacyjne, odpowiednia kolorystyka pomieszczeń, sygnały dźwiękowe, właściwie dobrane materiały wykończeniowe, nowoczesne rozwiązania z zakresu tyfloinformatyki i układów induktofonicznych to wszystko decyduje o wrażeniu, jakie budynek wywiera, oraz decyduje o uznaniu go za przestrzeń przyjazną wszystkim typom użytkowników.